

Streszczenie pracy doktorskiej „Nurt *studio glass movement* na podstawie własnych doświadczeń artystyczno-badawczych”

Akademia Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu, Wydział Ceramiki i szkła

Autor: asystent Marzena Krzemińska-Baluch

Promotor: profesor Małgorzata Dajewska

Praca jest zbiorem zagadnień dotyczących amerykańskiego ruchu szkła studyjnego (*American studio glass movement*). Ruch powstały w Stanach Zjednoczonych na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku. Początkami powstania ruchu były lata pięćdziesiąte, kiedy to zmiany technologiczne i idące za nimi zmiany społeczne, przyczyniły się do rewolucji w myśleniu o szklanym medium. Praca zawiera również wywiady z artystami, których miałam przyjemność poznać podczas moich wyjazdów na rezydencje artystyczne, stypendia i konferencje naukowe. Całość uzupełniają opisy doświadczeń z podróży oraz poznawanie nowych zagadnień i ludzi, z którymi zaprzyjaźniłam się i nawiązałam zawodową współpracę, a jednocześnie którzy wpłynęli na moje postrzeganie sztuki szkła oraz twórczość.

Praca składa się ze wstępu, trzech rozdziałów i zakończenia. Jej głównym celem jest pokazanie kontekstu nie tylko mojej twórczości i myślenia, ale również ukazanie szerszego kontekstu, w którym znajduję wspólną nić. Poprzez analizę historyczną sztuki szkła oraz przybliżenie osobistych przemysłów wielu cenionych przeze mnie artystów, mogę ukazać wielowarstwową przestrzeń, która dotyczy tego medium. Moim zamiarem jest również poruszenie tematu związanego z mobilnością artystyczną, która według mnie jest bardzo ważnym zjawiskiem nie tylko w pracy zawodowej, ale również ogólnego podejścia do życia.

W rozdziale pierwszym zatytułowanym *Sztuka szkła. Od końca XIX wieku do powstania ruchu studyjnego* opisuję rzemiosło i sztukę szkła na przełomie XIX i XX wieku aż do lat siedemdziesiątych XX wieku. To w tym okresie nastąpiły bardzo rozległe i wielopoziomowe przemiany, które dotknęły każdej dziedziny życia, począwszy od mechanizacji, która totalnie wpłynęła na światopogląd. Fabryka stała się synonimem najwyższej jakości, zaś ręcznie wykonywane obiekty coraz częściej kojarzone były z produktami o niższej wartości. Zainteresował mnie również wpływ unikatowych trendów i kierunków artystycznych końca XIX i początku XX wieku na sztukę szkła. Dlatego też prześledziłam następujące ruchy i zjawiska: Arts and Crafts, Secesja Wiedeńska, Art Nouveau, Art déco, fowizm, kubizm, De Stijl, dadaizm, funkcjonalizm, modernizm oraz Bauhaus. Skupiłam się na tych twórcach, których myślenie i prace wpłynęły na kolejne pokolenia projektantów i artystów szkła.

Następnie opisałam zmiany w sztuce szkła w Europie do lat sześćdziesiątych XX wieku, kiedy to estetyka projektowania zaczynała się zmieniać, powoli też odchodzono od produkcji masowych i fabrycznych na rzecz realizacji coraz bardziej artystycznych. Co nie znaczy, że znajomość i umiejętność rzemiosła zniknęła albo została zaniedbana, wręcz przeciwnie. Obfitość technicznych możliwości i znajomość rzemiosła została umiejętnie wykorzystana w realizacjach bardziej koncepcyjnych. Coraz częściej artyści zaczęli pracować na własną odpowiedzialność w swoich pracowniach szklarskich. Więcej uwagi poświęciłam kilku regionom i krajom, w których to medium były traktowane wyjątkowo (Czechy, Skandynawia) i rozwijało się w różnym stopniu, w zależności też od kontekstu społeczno-politycznego. Przybliżyłam również pokrótce historię polskiego szkła po II wojnie światowej

do lat siedemdziesiątych XX wieku. Na koniec pierwszego rozdziału zamieściłam krótką historię powstania i rozwoju *American studio glass movement*. W tych latach w historii Stanów Zjednoczonych tradycyjne rzemiosło było wzorowane na praktykach europejskich, z silnym nastawieniem na komercyjność oraz funkcjonalność. Lata pięćdziesiąte to lata wyjątkowe dla tego kraju, w tym okresie powstało wiele ruchów społecznościowych, które przyczyniły się do zmiany stylu życia, a także wartości, które miały również wpływ na sztukę. Młodzi ludzie dążyli do samorealizacji, odrzucając dotychczasowe podejście pokolenia swoich rodziców. Wraz z powstaniem amerykańskiego ruchu szkła studyjnego coraz częściej artyści zaczęli pracować na własną odpowiedzialność we własnych, stworzonych przez siebie pracowniach szklarskich. Główną ideą ruchu było eksperymentowanie, poszukiwanie i praca poza ścianami fabryk, co również zostało bardzo dobrze przyjęte przez artystów w Europie. Poruszałam również początki propagowania szkła jako medium przynależącego do sztuk pięknych oraz moment wprowadzenia szkła do edukacji artystycznej na amerykańskich uniwersytetach, po czym można było zaobserwować wzrost zainteresowania szkłem. Przeanalizowałam również moment wymiany doświadczeń, praktykę wędrownych szklarzy i mobilnych artystów, którzy stali się częścią składową międzynarodowego ruchu *studio glass*. Na koniec rozdziału zgłębiłam historię powstania Pilchuck Glass School, niezwykle istotnej szkoły, która miała i nieustannie ma ogromne znaczenie nie tylko dla amerykańskiego ruchu szkła studyjnego. Od samego początku istnienia tego miejsca najważniejszą ideą była wspólna praca na różnych płaszczyznach oraz wspólne wytwarzanie szkła. Co również jest ważne w kontekście mojej twórczości, wielokrotnie miałam osobisty kontakt z Pilchuck Glass School poprzez wyjazdy na rezydencje artystyczne oraz stypendia.

W drugim rozdziale o tytule *Wywiady z artystami* przeprowadziłam rozmowy z artystami, których miałam przyjemność poznać podczas moich wyjazdów na rezydencje artystyczne, stypendia i konferencje naukowe. To twórcy, którzy z jednej strony mieli wpływ na moją twórczość oraz na to, jak postrzegam i rozumiem szkło, z drugiej – ich praca mocno wpłynęła na obecny kształt sztuki szkła. Zadawałam im pytania dotyczące historii *studio glass movement*, momentów przełomowych w postrzeganiu medium szklanego oraz o znaczeniu mobilności w pracy artystycznej. Od Jakuba Berdycha oraz Ivany Šrámkovej chciałam się dowiedzieć, co było momentem przełomowym w zmianie myślenia o sztuce szkła w latach pięćdziesiątych XX wieku, czyli w momencie, kiedy estetyka projektowania w Europie zaczynała się coraz mocniej zmieniać. Podpytałam, jak w latach sześćdziesiątych XX wieku rozpoczęły się relacje z amerykańskim szklanym środowiskiem, kto je rozpoczął i jak one wyglądały. Pytałam ich również, jak podróże wpłynęły na estetykę ich prac. Miałam również przyjemność spotkać się z Oldřichem Palatem, doktorem historii sztuki, pedagogiem i kuratorem zbiorów sztuki w Muzeum Severočeské, od którego dowiedziałam się, jaki był punkt zwrotny postrzegania szkła jako materiału nie tylko dla sztuki użytkowej, ale także dla twórczości artystycznej z lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku. Opowiedział mi, co spowodowało współpracę i bliskość czeskich i amerykańskich producentów szkła, oraz kto był pierwszym czeskim artystą, który przetań amerykański szlak. Podczas wywiadu Stanisław Borowski przybliżył mi, jak wyglądał przełom w polskiej sztuce szkła w latach siedemdziesiątych XX wieku, kiedy coraz więcej artystów, w tym także sam Borowski, odchodziło od sztuki użytkowej. Przybliżył mi, jak wówczas były nawiązywane kontakty

z zagranicznymi artystami i kolekcjonerami. Stanisław Borowski jest pierwszym artystą szkła żyjącym w Polsce, który miał bezpośredni kontakt z *American studio glass movement*. Opowiedział mi również, w jaki sposób podróże wpłynęły na jego praktykę zawodową oraz jak poprzez mobilność rozwija się jego estetyka. W tym rozdziale przeprowadziłam również rozmowy z licznymi artystami, których zalicza się do międzynarodowego ruchu szkła studyjnego. Od Jane Bruce dowiedziałam się o szwedzkiej artystce Åsie Brandt, która jako pierwsza założyła studio szkła w Szwecji. Dzięki rozmowie dowiedziałam się, co zmotywowało ją do utworzenia własnego studia oraz jak wyglądała współpraca tamtejszych artystów z amerykańskimi twórcami. Następnie przeprowadziłam wywiady z artystami, którzy są bezpośrednio związani z amerykańskim ruchem szkła studyjnego: Jane Bruce, Kirstie Rea, Ben Wright, Abi Spring oraz Brent Cole. Zadałam im te same pytania, poprzez które chciałam dowiedzieć się, czym dla nich jest i jak rozumieją *studio glass movement*. Dowiadywałam się, jak widzą relacje i wpływy europejskich doświadczeń na ten ruch. Dodatkowo dopytywałam, w jaki sposób na ich karierę wpływają podróże zawodowe oraz jak poprzez mobilność rozwija się ich estetyka. Na koniec pytałam o ich wizję przyszłości *studio glass movement*.

Ostatni rozdział *Osobiste spotkanie* był okazją podsumowania nie tylko mojej twórczości, ale również, jak nie przede wszystkim, mojego podejścia do szklanego medium. Szkło to medium, które wciągnęło mnie swoim nieodgadnionymi możliwościami. To medium, które wymaga ogromnej dyscypliny podczas procesu tworzenia, ale również technologia i techniki dają szeroki wachlarz możliwości, rozwiązań formalnych, jak i działań eksperymentalnych które pozwalają uzyskać nowe wartości. To właśnie mobilizuje mnie do ciągłych poszukiwań odpowiednich metod do wyrażenia artystycznej ekspresji. Nie boję się eksperymentować, popełniać błędy w procesie, nieustannie kwestionować aktualny stan. Wiem, że to właśnie buduje moją wrażliwość i wewnętrzną potrzebę kreacji. Omawiając swoje rezydencje i stypendia artystyczne, odnosząc się do osób, które spotykałam na zawodowej drodze, uświadomiłam sobie, jak ważnym aspektem w mojej karierze jest mobilność artysty oraz to, jak podróże wpłynęły na moją twórczość. Przebywanie i tworzenie, wymiana poglądów artystycznych w interdyscyplinarnym towarzystwie, a także wymiana doświadczeń na temat technologii szkła były krokiem milowym w mojej pracy.

Staram się pokazać, jak zarówno historia, jak i kolejne doświadczenia związane z stypendiami, rezydencjami i wyjazdami na konferencje naukowe, oddziałują na moją estetykę, nieustannie zmuszają mnie do kwestionowania własnej koncepcji, procesu tworzenia i wizji. Po prostu stawiają mnie w sytuacji, gdzie patrzę na swoje myślenie i projekty w nowy sposób.

Praca zawiera także przedstawienia wybranych prac i zdjęć zrealizowanych w ramach pracy doktorskiej. Podzielona jest ona na cykle: *Landscape*, *The Style*, *Harbour (Wind)*.

Abstract of the Doctoral Dissertation Entitled: „The Studio Glass Movement on the Basis of Own Research and Artistic Experience”

The Eugeniusz Geppert Academy of Fine Arts in Wrocław, Faculty of Ceramics and Glass

Author: Assistant professor Marzena Krzemińska-Baluch

Promotor/principal supervisor: Professor Małgorzata Dajewska

The dissertation is a collection of issues related to the American “studio glass” movement. The movement originated in the United States at the end of the 1950s/ beginning of the 1960s. In the 1950s, when the movement originated, technological changes along with the accompanying social changes contributed to a revolution in thinking about the glass medium. The work also includes interviews with artists whom the author had the pleasure of meeting while in artistic residencies, on scholarships and while attending scientific conferences. The whole is complemented by descriptions of travel experiences and of learning new issues when meeting people whom the author has befriended and established a professional relationship with, and who, at the same time have influenced the author’s perception of glass art and her own oeuvre.

The work consists of an introduction, three chapters and conclusion. Its main aim is not only to show the context of the author’s creative work and thinking, but also to provide a wider context as a common ground within which the author functions. Through the historical analysis of glass art and through providing insight into many valued artists’ personal reflections, the author is able to show the multi-layered dimensions of this medium. It is also the author’s intention to highlight issues related to artistic mobility, as a phenomenon of utmost importance, not only in the professional field, but also as a general approach to life.

The first chapter, entitled *Glass Art. From the Late 19th Century to the Emergence of the Studio Glass Movement*, describes glass crafts and glass art from the turn of the 19th and 20th centuries up to the 1970s. It was during this period that extensive and multifaceted transformations took place, affecting every area of life, starting with mechanization, which wholly affected people’s worldview. The factory became synonymous with the highest quality while hand-made objects were ever more often associated with products of lower value. The influence of the unique trends and artistic currents of the late 19th and early 20th century on glass art is also of interest. That is why the following movements and phenomena have been traced herein - Arts and Crafts, Vienna Secession, Art Nouveau, Art Deco, Fauvism, Cubism, De Stijl, Dadaism, Functionalism, Modernism and Bauhaus – with focus on those creators whose thinking and oeuvre influenced later generations of glass designers and artists.

What follows is a description of the changes in glass art in Europe up to the 1960s, when the aesthetics of design began to change and also slowly moved away from mass and factory production in favor of increasingly more artistic implementations. Which does not mean that the knowledge of the craft itself and the skills involved have disappeared or been neglected, on the contrary - the abundance of technical possibilities and practical craftsmanship has skilfully been used in more conceptual works. Artists have since more often worked responsibly of their own accord in their glass workshops.

More attention has been devoted to several regions and countries where this medium was treated exceptionally (the Czech Republic, Scandinavia) and developed to various

degrees, depending on the socio-political context as well. The history of Polish glass from after World War II up to the 1970s is also briefly discussed. The first chapter closes with a glimpse of the history of the creation and development of the American “studio glass” movement. In those years in the history of the United States, traditional craftsmanship was modeled on European practices, and strongly focused on commercial value and functionality. The 1950s were exceptional for this country, as, during this period, many social movements arose, contributing to changes in lifestyle and values, which in turn influenced art as well. Young people strove for self-actualization, rejecting their parents' generation's existing approach. With the rise of the American “studio glass” movement, artists ever more often took on the responsible endeavor of working in their own, self-established glass workshops. Experimenting, searching for solutions and work with the glass medium outside factory walls, were the main ideas behind the movement, to which European artists too responded enthusiastically. The beginnings of promoting glass as a medium belonging to fine arts and the moment of introducing glass as an element of visual arts education at American universities, after which one could observe an increase in interest in glass, are also topics touched upon. The moment of the exchange of experiences, incorporating wandering glass craftsmen's and mobile artists' practical knowledge into the undertakings of the international “studio glass” movement, has been analyzed as well. The final part, ending the chapter, focuses on the history of the emergence of the Pilchuck Glass School, a school of utmost importance, the functioning of which was, and still is, crucial not only to the American “studio glass” movement. From its very beginnings this place revolved around an important idea: that of working together on various artistic planes and of manufacturing glass as a result of common effort. What is also important in the context of the author's work, are the many times she has come into personal contact with the Pilchuck Glass School while in artistic residence and on scholarships.

The second chapter, entitled *Interviews with Artists*, contains conversations with artists (whom the author had the pleasure of meeting while in artistic residencies, on scholarships and while attending scientific conferences) who, on one hand, influenced her personal artistic work, and how she perceives and understands glass, while on the other - their work strongly influenced the current state of glass art. The questions asked were about the history of the “studio glass” movement, breakthroughs in the perception of the glass medium and about the importance of mobility in one's artistic work. Jakub Berdych and Ivana Šrámková provided information on what constituted the moment of breakthrough in changing the way of thinking about glass art in the 1950s, that is at the time when the aesthetics of design in Europe were going through a radical change. It was important to know how, in the 1960s, relationships with the American “studio glass” circles began, who started them and what they looked like. How traveling influenced the aesthetics of Jakub Berdych's and Ivana Šrámková's work was also of interest. Oldřich Palata, Doctor of Art History, educator and curator of the art collections at the Severočeské Museum, whom it was a pleasure to meet, talked about the turning point for perceiving glass as a material not only for applied arts, but also for purely artistic activity of the 1950s and 1960s. He recounted what caused the cooperation and proximity of Czech and American glass producers, and who the first Czech trailblazer artist on American territory was. During an interview, Stanisław Borowski explained what the breakthrough in Polish glass art of the 1970s was like, when more and

more artists, including Borowski himself, moved away from applied arts. He went on to say how contacts were established at that time with foreign artists and art collectors. Stanisław Borowski was the first glass artist living in Poland to establish direct contacts with the American “studio glass” movement. By providing personal examples, he also contributed to the matter of how travels influence professional practice and how individual aesthetics develop through mobility. This chapter also incorporates interviews with numerous artists who belong to the international “studio glass” movement. Jane Bruce named the Swedish artist Åsie Brandt as the first to set up a glass studio in Sweden. The conversation revealed the motivation behind her creating her own studio and what the collaboration of local artists with American artists looked like. Interviews with artists who are directly associated with the American “studio glass” movement - Jane Bruce, Kirstie Rea, Ben Wright, Abi Spring and Brent Cole - aim at looking for answers to the same questions, at finding out what the “studio glass” movement was for them and how they understood it. It was interesting to learn how they see the relationship with their European counterparts and the influence of the latter’s experiences on this movement. In addition they also provided information on how their career is influenced by professional travels and how their aesthetics develop through mobility. The final question was about their vision of the future of the “studio glass” movement.

The last chapter - *The Personal Encounter* - was an opportunity to summarize not only the author’s work, but also, if not primarily, her approach to the glass medium. Glass is a medium that draws one in due to its indecipherable possibilities. It is a medium that requires tremendous discipline during the creative process, but also one that, through technology and techniques, provides a wide range of possibilities, formal solutions, and experimental qualities as well, which allow for the attainment of new values. This is what motivates one in the constant search for appropriate methods of artistic expression. The author, as an artist, is not afraid of experimenting, making mistakes in the process, constantly questioning the current state of things. This is what builds one’s sensitivity and the internal need for creation. Discussing residencies, artistic scholarships, referring to the people the author has met on her professional path, has made the author realize how important an aspect of her career an artist’s mobility is and how greatly travel influences her artistic endeavors. Coexisting and creating, the exchange of artistic views in an interdisciplinary environment, as well as the exchange of information on glass technology were a milestone in the author’s work.

This paper is an attempt at showing how both history and subsequent experiences related to scholarships, residencies and attending scientific conferences, all affect the artist’s sense of aesthetics, constantly compel the author to question: her own concepts, the creative process and artistic vision. It all simply puts one in a situation when one must observe one’s thoughts and projects from a different, novel perspective.

The dissertation includes representations of selected works and photographs, which constitute an integral part of the doctoral thesis, divided into cycles: *Landscape*, *The Style*, *Harbour (Wind)*.

Realizacja prac doktorskich

Poniżej przedstawiam zbiór prac, które będą tworzyć całość wystawy w przestrzeni galerii SiC! BWA Wrocław od czerwca do sierpnia 2018 roku.

Cykl *Landscape*, 2016-2017, szkło typu bullseye gięte w piecu elektrycznym

2

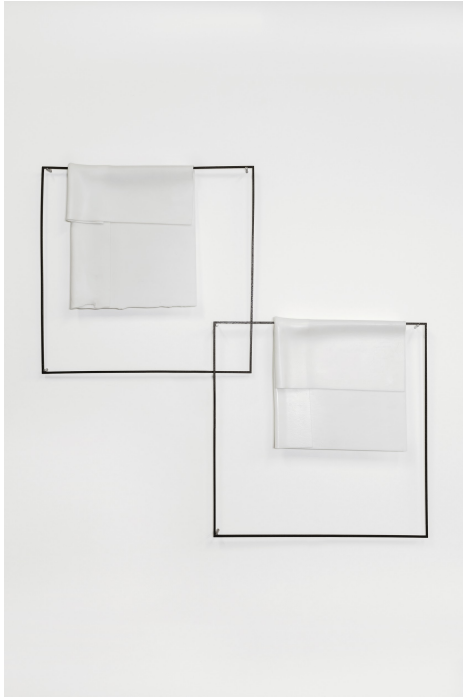
Cykl *The Style*, 2017, szkło typu bullseye gięte w piecu elektrycznym

1

2

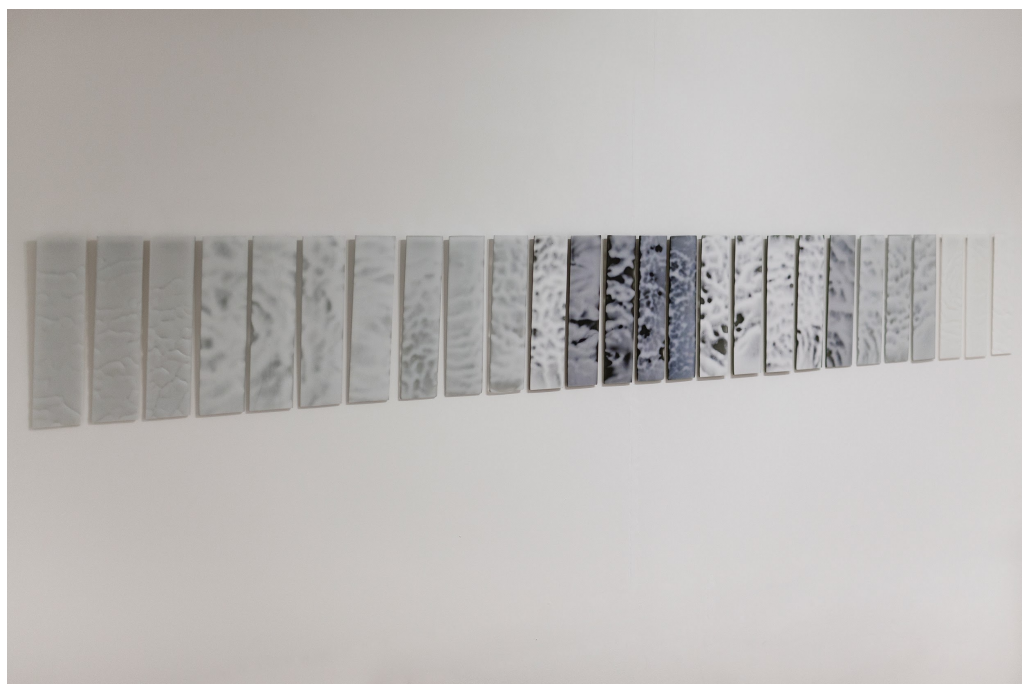

3

4

Cykl Harbour (Wind) 2017, szkło typu bullseye zgrzewane w piecu elektrycznym

1

2 *Wind* szkło formowane technikami hutniczymi na gorąco, 2017

